

ZACETEK KORESPONDENCE MED VRAZOM IN ŠAFAŘÍKOM

Med slovenskim ljudstvom je njegov pesniški zaklad še povsem živel, ko so v prvih desetletjih preteklega stoletja začeli prirejati pri slovanskih narodnih izdaje ljudskih pesmi. Po letu 1830 so bile tudi slovenske pesni že precej zabeležene. Zbrali so jih predvsem Vodnik, Smolè in Vraz. Toda med zapisanim in priobčenim blagom je bila velika razlika. Pesmi so objavljali le počasi in še to deloma na tujem (Čelakovský). Smolè se je 1833 resno pripravljal na večjo izdajo iz Vodnikove in svoje zbirke. Prav tedaj se je zaradi Čbelice pri naši duhovščini stopnjevalo nasprotovanje proti ljubezenski poeziji, kar je najbrž zavrlo tudi Smoletovo zbirko. Čelakovský je iz Prage še čez dve leti podrezal Čopa,¹ toda zaman.

Zamudo je zlasti težko občutil Vraz. Že leta 1835 je sanjal o samostojni zbirki.² Izdajo ljudskih pesmi je smatral za slovensko narodno dolžnost. Zagrabil je prvo priliko, ki se je ponudila, da je javno izpregovoril o pereči nalogi. Leta 1836 je natisnil Greiner v Gradcu Navuk v peldah z Jaisovimi povestmi, ki jih je prevedel graški študent Dragotin Šamperl. Prevajalec je med tiskom umrl, zato je napisal uvod h knjižici Vraz. Delo ni imelo nobene zveze z ljudskimi pesmimi; vseeno je dodal uvodu članek, posvečen temu vprašanju. Napovedal je izdajo slovenskih ljudskih pesmi v lastni založbi in povabil na subskripcijo preko graške knjigarne Damian in Sorge. Vraz je na tem mestu opisal historiat, kako je beležil štajerske ljudske pesmi:

»Jaz sem že od mladih nog te mile z lepih duš zvirajoče pesmi rad slišal. Ko pak so mene dorašene leta v neme kraje odegnaile; ko sem z detečjih let v mladenečke stopil, se ljubav do domovine obudila ter š njo nekšna želja in sila se z domačimi rečmi zabavlati, za korist in poštenje svojega narodeka skerbeti, sem po jesenih na kratke čase domovino obhajajoč lete proste glaseke spet slišavši zapisoval, kde bila se meni koli prilika podala. Moja dozdanja zbirka jih 250 zapopade, ktero, ko berž tretjo stotino dopolnim, Slovenski občini zročiti nakanim.

Narodne pesmi, ki jih deklice in fantje v pameti in na vustah nosijo, so naj veliči zaklad naše narodnosti naj dražja troha jenega nekdašnjega bogastva — blago, s katerim slobodno nazoči svojih sosedov stopimo rekoč: »Glejte! mi še smo Slovenci!«³

Po zgornjem pričevanju, ki je datirano 24. junija 1836, je imel Vraz tedaj 250 zapisov. Ker so se približevale počitnice, bi število pesmi lahko dvignil na tri sto.

Zamisel, da bi v Gradcu izdal ljudske pesmi, je bila še teže izvedljiva kot Smoletova; zahtevala bi mnogo denarja. Prešeren je napoved opazil in o nji obvestil Čelakovskega, toda iz pisma veje nezaupanje.⁴ Zdi se, da pesnik ni niti razvozlat psevdonima Jakob Cerovčan (pri Prešernu Čerovnik), s katerim se je podpisal Vraz, dasi ga je poznal že od leta 1834.

V začetku leta 1837 so izšle tri slovenske ljudske pesmi v nemškem prevodu in izvirniku v graškem časopisu Steiermärkische Zeitschrift: Volkslieder der steiermärkischen Wenden, deutsch bearbeitet von Hyacinth v. Schulheim.⁵ To je bila prva objava ljudskih pesmi iz Vrazove zbirke. Da so bile pesmi iz Schulheimove objave Vrazove, priča tudi Vrazovo pismo Prešernu z dne 1. avgusta 1837. Vanjo sta sprejeti dve pesmi, ki ju je poslal Vraz nato tudi Šafaříku in katerih eno je zabeležil sam,

¹ Čelakovský Čopu 10. marca 1835, ZMS VI, 1904, 184.

² Petrè F., Poizkus ilirizma pri Slovencih, 1939, 160.

³ Navuk v peldah, V Gradcu 1836, Pridavek str. VIII.

⁴ Prešeren Čelakovskemu 22. avgusta 1836, Kidrič F., Prešeren I, 310.

⁵ Steiermärkische Zeitschrift, Neue Folge, IV. Jahrg., I. Heft, 1837, 1—8. Glej Kidrič F., ČZN VII, 217 op. 2, 326—7.

a drugo njegov graški tovariš Trstenjak.⁶ Schulheim je tudi še kasneje želel od Vraza slovenskih ljudskih pesmi: v začetku 1839 mu je pisal v Zagreb in ga za božjo voljo prosil, naj mu pošlje novih pesmi, da jih prevede in objavi v graškem listu.⁷

Ko je bival Stanko Vraz v januarju 1837 drugič v Ljubljani, se je seznanil z grofom Auerspergom (Anastazijem Grünom). Tudi nemški pesnik, ki je že dotlej prevajal slovenske ljudske pesmi, je želel v ta namen od Vraza novega gradiva. Zanj in za tisk v 5. knjigi Čbelice je poslal Vraz Prešernu v marcu in aprilu istega leta v dveh pošiljkah 67 svojih zapisov.⁸

Z graškim nemškim časopisom, Čbelico in Anastazijem Grünom je Vraz izčrpal tedanje možnosti za tisk pesmi doma in v neposredni okolici. Prvo Vrazovo pismo Šafaříku v Prago je iz dobe, ko je poslal pesmi v Ljubljano; z njim je iskal novih poti, da bi mogel objaviti ljudske pesmi vsaj v manjših skupinah. S pošiljko na Češko si je skušal odpreti vrata v slovanski svet. To je bila prva oblika Vrazovih slovanskih zvez, ki jih je kasneje izredno močno in obilno razvil.

Nekaj slovenskih ljudskih pesmi je sprejel že Čelakovský v *Slovanské národní písně* (II.—III. knjiga, 1825, 1827); zastopstvo je bilo revno (ena epska pesem, dve osemvrstičnici in pet viž), toda še pri vižah je moral izdajatelj pristaviti, da so nemškega porekla in da v njihovih napevih ni slovanskega duha. V 3. knjigi Čbelice (1832) so ponatisnili štiri zapise iz Čelakovskega. Šafařík je leta 1833 prav v članku, s katerim se je bavil tudi z izdajo slovenskih koroških in štajerskih pesmi, zapisal: »Res ni mogoče tajiti, da nastajajo v zadnjih petdesetih letih z našim narodom vse večje in večje izpremembe: kar se petja in pesmi tiče, je slovansko ljudstvo v mnogih krajih že popolnoma onemelo in bati se je, da se bodo preje, kot jih reši naša skrb, tudi v tistih maloštevilnih dolinah in logih, kjer se slovanska pesem razlega še v svoji prvotni točnosti, usta našega ljudstva, ljudstva pravim, na veke zaprla.«⁹ Opozoril je Slovence na dolžnost, da zberó in izdajo dobre ljudske pesmi, kakršne zanesljivo imajo. Ko je Šafařík objavil ta poziv, je bil Vraz tretje leto na študiju v Gradcu in sredi največje vneme za slovanstvo. Pravkar se je bil vrnil s počitnic v domačem kraju, kjer je že drugo poletje skrbno zapisoval ljudske pesmi. Zbirka se je množila in do 1837 tako narasla, da je nestrpnost tehtala vse možnosti za objavo. Verjetno je imel živo v spominu Šafaříkov poziv in se je sedaj zato obrnil nanj. Obenem je skušal izvedeti od Šafaříka, kako meni o bodočnosti slovanskega jezika, to se pravi odgovor na lastne dvome, ki so se mu pojavili v zvezi s Kollárjevim panslavizmom in Gajevim ilirizmom.

Korespondenca med Vrazom in Šafaříkom predstavlja važen vir za poznanje čeških, hrvatskih in slovenskih razmer njune dobe in jo zato pogosto citirajo. Toda pisma so se le deloma ohranila ali prišla v evidenco. Zlasti nepopolna so Vrazova pisma Šafaříku. Ivan Kunšič, ki je v letih 1896 do 1898 prvi izmed Slovencev sistematično zbiral gradivo za zgodovino knjižnih stikov med Slovenci in Čehi, je pregledoval po arhivih v Pragi rokopisno ostalino in korespondence. Naletel je tudi na Vrazovo pismo Šafaříku z dne 25. maja 1838, ki mu je priključena obširna študija Geo-ethno- u. topographische Übersicht der Slaven in Steiermark.¹⁰ Iz pisma samega

⁶ Pesmi št. II in XI iz Vrazove pošiljke Šafaříku. Glej spodaj komentar.

⁷ Neobjavljeno Schulheimovo pismo Vrazu z dne 15. januarja 1839 v Vseučiliški knjižnici v Zagrebu.

⁸ Vraz Prešernu med 16. in 26. marcem ter 2. aprila 1837, Kidrič, Prešeren I, 313—4, 315—6. O usodi Vrazove pošiljke Auerspergu Kidrič F., Paberk o Vrazu, III, Vraz in Grün, ČZN VII, 1910, 205—22.

⁹ Šafařík P. J., Literární zprávy. 1.) Slovanské národní písně, ČCM VII, 1833, 447.

¹⁰ Kunšič-Levec, Doneski k zgodovini književne zveze mej Čehi in Slovenci, ZMS I, 1899, 92—100.

je razvidno, da to ni bil začetek korespondence. Kasneje je bilo objavljeno še eno poznejše pismo, eno pa je znano iz beleške v Vrazovem pismu Erbenu.¹¹ Boljša je bila usoda Šafařikovih pisem, ki so končno prišla v Vseučiliško knjižnico v Zagrebu. Porabljali so jih razni slovstveni delavci, zlasti Vrazova biografa Markovič in Vodnik, in jih deloma tudi citirali, dokler jih ni 1923 objavil K. Paul, žal le v vsebinskih posnetkih.¹²

Ko sem tik pred poslednjo vojno ponovno pregledoval arhiv Narodnega muzeja v Pragi, sem našel med drugim Vrazovo pismo, kateremu je bila priključena zbirka slovenskih ljudskih pesmi. Kuverta se ni ohranila, v pismu ni naveden naslovljenec. Iz vsebine je jasno, da je bil to začetek korespondence med Vrazom in Šafařikom. Da je poslal Vraz v tej dobi Šafařiku slovenske ljudske pesmi, je znano iz njegovega pisma Prešernu z dne 1. avgusta 1837. Objavi prvega Vrazovega pisma Šafařiku in pošiljki pesmi priključujem Šafařikov odgovor, ohranjen v velikem konvolutu Pisma Vrazu v zagrebski Vseučiliški knjižnici.

VRAZ — ŠAFAŘIKU 18. APRILA 1837

Blagorodni gospodine! Nemojte mi za zlo primiti, da Vaše za našu i naše velike matere korist važne posle svojim pismom na hip pretergnem. Baš lani jesam prepisao nekoliko komadićah tak nazvanih Slovenskih narodnih pėsamah, kojih skupljenjem se ja već tri godine danah obavljam, — i priredio jednu Slovensku (windickou) knjigu¹³ pouzdajući se što je Vi milostivo prigerliti i smatrati budete; a moju revnostnu naměru razbi zajedno stid, što običajno novake naskoči, kada smědu sa slavnimi muži u književnu zavezu stupiti, — ter nastalnost mojih namisalah o našem narodnom pėsnićtvu, o kojim Vam u spoměnutoj knjizi nešto nametnuo jesam. Dakle se těšim, da nifam světu neobveršenjem moje naměre, hvala Bogu! nikakve štete uzročio. Od onih dob jesam ponešto napředovao t. j. stid skinuo, i moja mněnja o narodnom pėsnićtvu se bolje razvila jesu: ja one neuzporedjene iskricе razabrah, ipak iz njih još pravog ognjištja učiniti nemogu; poradi toga Vam i sada malo i isto slabimi izrazi o tom predmětu javljati kadar jesam, a kanim to u predislovlju istih pėsamah obširnije i izvěstnie narediti: Bog će dati da bude na svět izitji, i višnjom pomoću se čědu moje smetene namisli dotlě razložiti. — Kolěvka ovih priobćenih pėsamah jest ona medju Murom i Dravom, medju Plačem i Pogorjem (mons Cetius) i Medjimorskimi berdami ležeća krajina, što je Vi, ako ne bludim Styrskim Windickim, mi pak malim Stajarem nazivamo. Jma takodjer medju njimi prišlenakah, kojim otvori se tamo već davno ognistje i kućistje: one vladaju zajedno s izvornimi (koje u bašči ovog preděla izniknuše) i laze veselo od ustah do ustah. Někoje izmedju njih došle jesu překo Mure, Presike (potočca, koj Stajar od Medjimorja medjaši) i dolnje Drave, kako broji VIII, XI, i XVIII. Napěvi ko tim pėsam jesu mili zviranci, koje dubokom turobnostju žubore. — Někoje pak dolazihu iz za gornje Drave, i takovih čavkih ima naj više, koje od dana do dana većma nadvladuju. Ko tim prinadleže broj II i XIV. Odčelja i obuka je po sve němačka, toga radi i napěvi jesu razuzdano veselo sa sviranjem sdruženo krikanje. K ovoj istoj struci spadaju one g. Čelakowskim kokodakajućim nazvane pėsme, koje u Kranjskom i Koruškom pod imenom *okróglih* poznate jesu. Polag podobe se naj laglje čine s

¹¹ Glej Kidrič F., Bibliografija Vrazovih spisov in korespondenc, ČZN VII, 364.

¹² Paul K., Dopisy československých spisovatelů Stanku Vrazovi a Ljudevitu Gajovi, Sbirka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, sk. II., č. 23, 1923, 33—9.

¹³ Navuk v peldah. Lépe zgodbe in koristne pověsti za otroke od P. Ilga Jaisa s němškega poslověnil Janez Dragotin Šamperl, V Gradci, 1836. Jakob Čerovčan (= Vraz) je napisal Predgovor in Pridavak (str. III—XII).

Krakowiaki uzporéditi. Ostale pësme osim broja XX jesu pravedna čeda naznačenog predëla; one duhom i podobom srëdinu medju spomënutima strucima derže i jesu izvëstnim značajem Slovenah ovog predëla; na njih se već tudji upliv javi, one ne tuže već tolikom turobnostju kakoli broj VIII, XI i XVIII, niti sasvim prelaziši u nemareču veselost kako br. II, i XIV. Upliv srëdovečnih uredbah koj još u Horvat-skom, Ugarskom, Poljskom i Ruskom vlada, prestadoše, ipak se nekakvo jadiko-vanje, neizvëstno setjenje davnih zaboravljenih nevoljah, koje se kanoti poslédak otčinstvenog grëha od otca u sina i unuka preseluje, — u njih razliva ter u njih se kervavi tragovi naših napastovanjah kanoti u merklom zercalu slikuje. Napëvi ovih pësamah valja da uzporédimo s tamburicom od četiri žicah, medju kojima ima tri vesele i jedne turobne, koje u jedno udarene milom skladnostju zvuče. Ovom tamburicom pak samo naše dëvojke hitro i verstno baratati umëdu. Smatrajte broj VII. in IX, kojih slušanjem nemože človek — makar ja ni — serdцу odolëti i skritnimi suzami vladati. Ove dvë je scënim jestë naj starië, a broja XV. i XIX naj mladja. — I u Kranjskom ima nekoliko takovih izvornih pësamah, a to jesu zakasnule lastavice, koje skoro prognate budu, jerbo tudjinom odgojene pësme većma i većma prevažaju. U obće se kot nas još verlo pëva, a sve bez razluke podobe pësnické — tako da svaku pësam, bila (da s Vukom kažem) junačka ili ženska, pë-vaju zajedno momci i dëvojke, ipak dëvčat više, zadovoljnije i verstnije pëva nego momčad. — Nestaje mi prostora, radi toga Vas, mnogočëstiti gospodine, molim obširnie o tom prëdislovja od knjigah »Navuk v peldah« koje za biblioteku českog museuma priklopili, čitati izvoljite. A sad napokon, nezamërte, derznem smilnom molbom na Vašu poterpljivost navaliti, — ne bi li dostojili priobčene ove pësme ili pak makar verstnie od njih u dojdüci zvezak časopisa *muzeum českého* metnuti i porad toga nešto o valjanosti i krasoti ovih duševnih sličicah očitovati. Žalibože! nimia kod nas slavoznatnog muža koj bi ove alemkamene procënio, a verstnog, raz- boritog momka Miklošiča¹⁴ i ostalih rëč je još *говори твои неопута* dakle i posvuda prezirani i nemareni jesu, a ljudi nemogu presapiti kako je moguće se tolikim taštím trudom mučiti, kada nas prepisivati umotre. Vaša rëč će zaisto revno zauzi-manje uzbuditi, jerbo smëdem Vas uvëriti, što kod nas osim švëtog pisma i g. M...¹⁵ vi naj više valjate. Uzajemno se ja zavezujem, Vam svakojakih prispëvakah, kojih Vi u Vaših poslih upotrebite, i koje se u Štajarju ili jegovih medjasih nalaze, pri-občiti kolikogod moja osobnost uzmože: samo pišite mi. Mi takodjer sabiramo zapečnice, prirëčja, mythologicke ostanke — rëčju, štogod se narodnosti tiče — stražnji naznačeni tovar pak je ovdë redak. — Mučno nam je, što je g. Celakowsky kčerci *Wčela*¹⁶ svoju ruku uztegnuo, a koja nesrëtna strana švabska je dosnëžila ovog

¹⁴ Triindvajsetletni Vrazov sošolec Franc Miklošič je opravil spomladi 1837 prvi rigoroz in bil v maju imenovan za suplenta filozofije na graški univerzi (Kolarič, SBL II, 118).

¹⁵ Vraz ima v mislih morda Miklošiča, lahko pa tudi Antona Murka, ki se je izmed vrstnikov dotlej najbolj uveljavil (slovnica 1832, slovar 1833, izdaja Volkmer-jevih fabul in basni 1836), kandidiral za stolico slovenskega jezika na graški uni-verzi (1835), bil v tej dobi pristav v graški bogoslovnici in nadaljeval s filološkim študijem (Grafenauer, SBL II, 166). Ker Vraz ni izpisal imena, bo pač verjetnejša druga domneva. Murko je užival med mlado štajersko generacijo velik ugled.

¹⁶ Česká včela je bila literarna priloga lista Pražské noviny, ki ga je izdajal založnik Bohumil Haase. Od 1834 je urejeval politični list in njegovo prilogo Čela-kovský. A. Novák navaja, da je bila Česká včela pod njegovim uredništvom najbolj napreden češki leposlovni list. Leta 1835 je moral po intervenciji ruske vlade Čela-kovský opustiti obe uredništvi, ki ju je prevzel Jan N. Stěpánek, pisec slabih gleda-liških iger, pod katerim je Včela zelo padla. (Novák Jan in Novák Arne, Přehledné dějiny literatury české, 4. izd., 1936—9, 357.) Vrazova beležka kaže, kako natančno so spremljali v Gradcu češki tisk.

nekakvog Stjepanka? Neznate nam izvestja o g. Kuharskomu?¹⁷ Šta li Vi o Kranjskom knjižestvu činite? Je-li dobro da gine? Drago bi mi bilo ovo saznati od Vas, jerbo se me velma tica. Od toga ponešto življenje moje perve žizni, očitno javljanje mojih giovenil-errorah zavisi. — Dostojte, veleslavni gospodine! — Pisao u Gradcu němačkom na 18 travna g. 1837¹⁸

Vaš vazdapokoran sluga i uz-
hitjeni počitatelj Stanko Vraz

Moj naslov je:

Stanislav Vras Privatstudierender der Rechte zu Gratz.
Wohnhaft am Glacis N. 506 bei Herrn Professor v. Quas
Per Post.

NARODNE PĚSME

I. Kitica

1. Větěk mām ōgrājēnī — za rōžice rūmēnē,
rožmarin nasajēnī — za pušēlc bom ga mēla.
2. Pušēlc mām narejēnī — al kom bom ga dala;
Ljubi me zapustio je — no, za-me već ne mara.

Ljudske pesmi, ki jih je poslal Vraz Šafaříku, so bile kasneje objavljene iz Vrazove ostaline v Štrekljevi izdaji Slovenske narodne pesmi (SNP), a nekatere še pred tem na mestih, ki jih navajam. Od teh objav se zapisi, poslani Šafaříku, razlikujejo po jezikovnih podrobnostih, raznih inačicah v posameznih stihih ali kiticah in po tem, da jim je dal Vraz naslove, kot jih v kasnejših objavah ni. Pri Štreklju je naveden kraj zapisa, kar je Vraz v tej pošiljki opustil.

I. Objava: SNP II, 53, št. 1110, Od Sv. Bolfenka.

II. Slika u perstanu

1. Ōd ljūbē mām ītī, — dōbrō jūtřo Bōg dāj!
mōja ljūba mī dālā — mōj pērstan nāzāj.
2. Moj perstan je zlati — ma erdeče okō,
v njem pa je pisano — moje ljube telō.
3. Moja ljuba je lepa — bogata je ne:
kaj hasni bogastvo — če ljubezni ga nē.
4. Erdečo ma lice — no černe oči,
per takšnem dekletī — so kratke noči.
5. Ma tenke rokavce — no bele rokē;
oh lahko sem ležō — do belega dnē.
6. Ma guzano janjko — no drobne nogē...
Oh, smencano dekle, — kaj ne maraš za mē!

II. Pesem, ki je sestavljena iz več poskočnic, je bila v nekoliko drugačni obliki objavljena v Steiermärkische Zeitschrift 1837. V SNP II ločeni zapisi št. 4255, 3785, 2843, 3582 in 4209. Štrekelj navaja, da jih je zabeležil Davorin Trstenjak pri Sv. Juriju ob Ščavnici in od njega prepisal Vraz.

¹⁷ Poljski slavist A. Kucharski je potoval 1828—29 tudi po naših krajih, Srbski, hrvatski in 'kranjski' jezik je označil z enotnim skupnim imenom ilirsko narečje. (CCM III, 1829, 122—30). S to svojo teorijo je vplival na Šafaříka, ki od 1833 dalje tudi piše o literaturi 'ilirskih Slovanov', Kollárja in Gaja.

¹⁸ Čeprav navaja Šafařík v odgovoru kot datum Vrazovega pisma 18. maj, je bilo napisano pač 18. aprila. Travanj pomeni v hrvaščini april.

III. Samo mili pravokaže

1. Čela je letela — na goro zeleno; — srečala, srečala — svojga ljubga očeta.
2. O moj ljubi oče! — al že rože cvetejo? — Ja, ja, ja! so cvelè — pa so že odcvetele.
3. Čela je letela — na goro zeleno; — srečala, srečala — svojo ljubo matere.
4. Moja ljuba mati! — al že rože cvetejo? — Ja, ja, ja! so cvelè, — pa so že odcvetele.
5. Čela je letela — na goro zeleno; — srečala, srečala — svojga ljubga brateca.
6. O moj ljubi bratec! — al že rože cvetejo? — Ja, ja, ja! so cvelè — [pa so že odcvetele. —
7. Čela je letela — na goro zeleno; — srečala, srečala — svojo ljubo sestrico.
8. Moja ljuba sestra! — al že rože cvetejo? — Ja, ja, ja! so cvele — pa so že odcvetele.
9. Čela je letela — na goro zeleno — srečala, srečala — svojga ljubga ljubega.
10. O moj ljubi ljubi! — al že rože cvetejo? — Ja, ja, ja, ljubica — zdaj nar lepši cvetejo.

III. Objavil Vraz, Narodne pisme ilirske (NPI), 1839, 108—9 z naslovom »Samo ljubezen je resnična«, Iz okolice Marbörške; SNP II, 88—9, št. 1181, Iz mariborske okolice, zapisal Rudolf Gödel.

IV. Tužna devojka

1. Ker koli sē zdere kdē s kotā — od stāregā pravi mī možā;
2. Al starega možā nečem met — rājši idem praproti žet.
3. Praprot nažnjem jo tam pustim — al starca zapustiti nesmēm.
4. Si leže mladi kraj mēnē — kak drobna riba kraj vodē.
5. Al stari si leže kraj mene — kak terda klada kraj vodē,
6. Oberne mladi se k meni — kak malo dete k materi,
7. Al stari se nebi obernō — dā bi mū šēršen v hērbēt pērhnō
8. Da bila bi vtica gerličica — zletela bi gor v svetō nebō —
9. Zletela bi gor v svetō nebō — potožila se Bogecu.

IV. Obj.: SNP II, 35, št. 1071, Vrazov zapis iz Cerovca.

V. Hitar odgovor

1. Stāntē, stāntē dēklīčī — k nām sō prišli pājbičī!
- Stāni, dēklā, prižgi lūč — plesāli mō celo nōč.
2. Ljuba na ganjki stala — na zvezdice gledala:
- Zvezde grejo na redkō — idi, ljubi, zdaj domō.
3. Vjutru dō te srečali — jako Te spitavali:
- Kam si hodiā? Ke si biā? — da maš rosne čizmece.
4. Oj nikaj, nikaj, ljuba! — če do me spitavali,
- jaz bom jim odgovoriā — kaj bo dobro za obā.
5. Jaz pa sem ljubiā vtičico — ki ma prebelo liče
- no erdeče čóbice — ki so za zlate kupice.

V. Obj.: SNP II, 371, št. 1837, Iz Cerovca.

VI. Glasenoša

1. Vtica je pērlētēlā — z Grādcā nēmškega,
- Ona pa je letela — dol v beli Varožlin.
2. Tam pa si je posela — gor na visok hram,
- tam pa si je posela — na kapitanov hram.*

* Někoi pēvaju namēsto zabēliženog reda: v hrami pa je prebivā — sam mladi kapitan.

3. Jaz pa sem Ti pernesla — lep veseli glas,
ki Ti ga je poslala — mostnarova kči.
4. Če si jo misliš vzeti — le hitro mi povej. —
»Da bi jo mislā vzeti — že davno bi jo meā.

VI. Obj.: NPI, 115—6, »Ptica glas prinesa« (Iz Murskoga polja); SNP I, 674, št. 751, Štajerska.

VII. Sovět

1. Žolta volga lépo poje — nasréd loga zelenoga — hoj, hoj!
2. Za njej hodi strelec mlad — kaj bi jo vmorā rad — hoj, hoj!
3. Oh ne strelaj mene strelec — ne strelaj mene strelec mlad — hoj, hoj!
4. Jaz Te očem podvučiti — kak se moreš oženiti — hoj, hoj!
5. Ne jemlji da stare babe — stara baba velka žalost — hoj, hoj.
6. Ne jemlji da mlade vdove — mlada vdova jako huda — hoj, hoj!
7. Raj si vzemi mlado devico — mlada devica velka radost — hoj! hoj!

Volga, polag Murkovog rěčnika *Goldammer*, ma ovo je pogrěška, bila od spisatelja ili tiskarnika: *Volga* je upravo *Goldamsel* (*Oriolus galbula Lin*). Istu pėsem je preveo g. Hyacinth v. Schulheim u němačko. Gedichte von H. v. Schulheim, Graz 1836.

VII. Obj.: NPI, 133, »Svět«; SNP I, 776, št. 926, Iz Cerovca.

VIII. Razastanak

1. Kāj je Těbi vtīčā — sīvā gōlōbīčā — kaj Ti prebledujo — tak romena lica
2. Kāj mi prebledovale — nebi romena lica, — ki me ljudje čejo — s ljubim razločiti.
3. Čedó mene ljudje — s ljubim razločiti — žalostno dě mojo — na sveti življenje.
4. Če de moja solza — na kamen opala — kamen da se kalā — na dva drobna tala.
5. Pelin, pelin, pelin — o Ti žarko cvětje! — jaz bom Te terjala — okol serdca djala.
6. Kde moj ljubī hodi — tam rožmarin rodi — rožmarin zeleni — cvetek si ljubljeni!
7. Kde moj ljubī služi — tā mi serdce tōži — v Čakovskemi gradi — per enem
[mladem kralji.
8. Čakovec, Čakovec — o Ti drago mesto! — v Tebi mi prebiva — vso veselje mojo.

VIII. V Korytkovi izdaji Slověnske pėsni kranjskiga naróda (SPKN) III, 1841, 64—5, je obj. podobna, t. j. »osnažena« varijanta, a brez zadnjih dveh kitic, ki se našata na Čakovac; SNP II, 197—8, št. 926, Iz Cerovca.

IX. Sunce tuguje

1. Ōj sījāj, sījāj sōncě — ōj sōncě rōmēnō!
Jaz nemorem Ti sijati — od velke žalosti.
2. Če rano jaz perhajam — se dekle kregajo,
če pa rano zahajam — pastirci jočejo.
3. Če sijam na planine — vidim sirotice,
če sijam na doline — pa vidim šterčeke.

IX. Obj. Šafařik, Slowanský národopis, 1842, 169; SNP III, 197—8, št. 5133, Štajerska od Cerovca.

X. Věrna ljubav

1. Hōdmō, hōdmō vsī k večěrji — pō večěrji hōdmō spāt!
vse drugi so že zaspali — samo mladi Jožek nē.
2. Ena vtica perletela — sela si na okneca;
ona pa mu tak velela, — da je Minka betežna.

3. Jožek hitro se opravi — no odide k Minkici;
kak on hitro v hižo stopi — je Minka že vmirala.
4. Kak je hitro Minka vmerla — tudi Jožek obledi,
kak so macat ga začeli — na tlah mertev že leži.
5. Jega pa so pokopali — proti sončnem izhodi;
Minko pa so pokopali — proti sončnem zahodi.
6. Z njegovega groba zrasla — lepa roža gartroža
z njenega pa groba zrasla — lepa roža lilijska.
7. One dve pa sta Vam zrasli — zraven bele cirkvice,
tam pa sta se ošepili — no rase v svetò nebò.

(cf. Vukovih pèsamah I. děl, broj 136 i 137.)

X. Vraz je objavil to pesem v nekoliko izpremenjeni obliki in brez prvih štirih stihov v NPI, 123, z naslovom »Dva groba«; Strekelj navaja, da jo je od tam ponatisnil Piotr Dubrowski v Jutrzenki na rok 1843, 130 (= Dennica — Jutrzenka, rusko-poljski dvomesečnik v Varšavi, v katerem je sodeloval Vraz tudi s članki), a iz Jutrzenke »preložil v zelo slabo nemščino« Aug. Boltz, Gedichte und Übersetzungen, Berlin, 1860, 159; SNP I, 669–70, št. 745, Iz ljutomerske okolice.

XI. Tri sestre

Mati mēla kčērkē tri — vse tri je omožila:
eno je omožila — daleč k sivem morji;
drugo je omožila — daleč v ravno polje;
tretjo je omožila — daleč v sterne gore.
Mati je šla gledat — k svojoj prvoj kčerkī
daleč k sivem morji — sivem no globokem:
Ljuba moja kčerka — al je Tebi dobro
per tem sivem morju — sivem no globokem?
Dobro mi je dobro, — hvala bodi Bogi!
s svinčecom se vmivljem, — no s parkalom brišem. —
Mati je šla gledat — k svojoj drugoj kčercī
daleč v ravno polje — v ravno no široko:
Ljuba moja kčerka — al je Tebi dobro
na tem ravnem polji — ravnem no širokem? —
Dobro mi je, dobro, — hvala bodi Bogi!
s mlečecom se vmivljem — pečolatom brišem. —
Mati je šla gledat — k svojoj tretjoj kčerkī —
pod te sterne gore — sterne no visoke:
Ljuba moja kčerka — al je tebi dobro
v totih sternih gorah — sternih no visokih? —
Dobro mi je dobro — da se smili Bogi! —
s solzami se vmivljem — no s pelinom brišem.
vsakšno noč odide — vsakšno mi pride,
vsakšno pernese — mi mertvačko glavo...
Čuješ moja draga! — poznaš toto glavo? —
Kaj nebi poznala — mojega očē glavo. —
Oje no prejoje! — moje matere glavo! —
Če boš se jokala, — bom Te tudi vmoria —
bom te tudi vmoria — kak sem Tvojo mater. —
S vustmi se smejala, — v serdci pa jokala —
v serdci se jokala — no dušico dala.

XI. Obj.: nemški prevod s slovenskim tekstom pod črto v Steiermärkische Zeitschrift 1837, gl. SNP I, 271; NPI, 53–5 z naslovom »Tri čeri«; SNP I, 271–2, št. 209. Strekelj navaja po Vrazovi ostalini, da je pesem zapisal D. Trstenjak. Redakcije se med seboj razlikujejo tudi po številu kitic.

XII. Udata za nedraga

1. Anjčika po ganjki šetala — na visoke linje gledala —
2. Na visoke linje gledala — sivo meglico zagledala:
3. Oča, oča, ljubi oča Vi! — po polji se meglica kadi. —
4. Anjčika, preljuba moja kći! — to pa meglica se ne kadi —
5. To pa Ti je nikšna meglica, — to je sama konjska sapica.
6. To se pela Tebi vogledi — cara turskega naj mlajši sin.
7. Ne dajte me ne Vi oča moj. — Nikaj, nikaj moja Anjčika!
8. Tam boš se po gradi šetala — srebro no zlatò prebiral. —
9. Zlodej naj vzame Turske gradi — vse Turske gradi žolte zlati.
10. Kočije se v dvor postavljajo — bele ruhe se prestirajo —
11. Béle ruhe se prestirajo — zlate kupice natačejo.
12. Hala, hala, ljubi oče Vi! — Al bote nam Anjčiko dali? —
13. Ja sem Anjčiko Vam obeča — pa Vam tudi taki bom jo da.
14. Kupice vinca se natačejo — mladoj Anjčiki napajajo.
15. Gostje v kolo se nalagajo — ino v druge kraje pelajo.
16. Ženihi klobučec dol opa — sneha po klobučec segnola —
17. Sneha po klobučec segnola — oster nož v serdce zabodnola.
18. Hala, hala mladi hlapčiči — pelajte mi Anjčiko domò.
19. Hlapčiči se hitro genoli — mervto v beli grad perpelali.

(cf. *Pieśni polskie i ruskie ludu Galyckiego*, pieśnie nežkie br. 7.

Na zelenim carynočku — pyly Turki horiločku i. t. d. — terc.

Narodnié spiewanky Slowakuu w Uhrach 1835 II dje str. 8 br. 6 *Katarjna*.

Ten turecký mytník — sedj wo wezenj; za ruce za nohy — okowany i. t. d.)

XII. Obj.: »Nevésta«, NPI, 50—2; SNP I, 16—70, Iz ljutomerske okolice. — V pripombi k tej pesmi omenjeni zbirki ljudskih pesmi sta izdaji Václava Zaleskega v Lovu 1832 (gl. tudi Safarikovo oceno v ČCM VII, 1833, 450—1) in Jana Kollára (I. del 1834, II. del 1835). Kakor se vidi iz opomb, je Vraz že v tej dobi razpolagal s Karadžičevimi zbirkami in najvažnejšimi izdajami ljudskih pesmi ostalih slovanskih narodov.

XIII. Pesam uz kolévkú

1. Hōdī dā Mīcka, — zdāj domō, — (dvaput)
Nejdem, nejdem, — neti nesmem. —
2. Kdo po Te Mīcka, — ne pusti? — (dvaput)
Ljubi, ljubi — ljubiček moj. —
3. Kaj pa Ti, Mīcka, — ljubi dā? — (dvaput)
Tolar, tolar — tolara dvā. —
4. Kaj pa boš, Mīcka — s tolarmā? — (dvaput)
Žibko, žibko kupila bom. —
5. Kaj pa boš, Mīcka, — s žibkicoj? — (dvaput)
Sinka, sinka — zibala bom. —
6. Kaj pāš mu, Mīcka — pevala? — (dvaput)

Huja, haja! — Bōg dāj drūgēgā.

XIII. Obj.: »Minka«, NPI, 127; SNP II, 536, št. 2266, Iz Cerovca.

XIV. Slika od mila

1. Mōj ljbī jē lēp — kāk fājdelnōv cvēt;
2. Še lepše gledī — kak sveča gori;
3. Še lepše golči — kak strunja berni;
4. Še lepši mi grē — kak šolar štet vē. —
5. Je škoda na Te — kaj bi ležā na tleh,
6. Na postelji pač — bi bia fleten spajāč.

XIV. Obj.: SNP, II, 43, št. 1085, Iz Cerovca.

XV. Pěsam novačka

1. V žalōstī sēm sě rōdiō — nā tī nēvōlžen svēt
še velkše sem se včakō — za dvanadvajsti lét.
2. Oh men je cegalc prišō — z grajšine Ormožke,
da smo k stelingi pozvani — mi mladi pajbiči.
3. Trinodvajsti se nas pelalo — v lepo město Marboško;
trinajst nas je ostalo — drugi pa so šli domō.
4. Kelkohrate sem si zahuško — da sem v belem gradi biō,
telkohrat sem se razjokō — da sem jaz z domi šō.
5. Da sem jaz mogo z domi iti — tej nisem vidiō te stezē;
da so meni moje oči — zalevale solzē.
6. To pesem sem si smislō — s solznatimi očmi,
da mene moje serdce — nezmerno zlo bolī.

XV. Obj.: SNP V, 32, št. 6798, Iz Cerovca.

XVI. Nevěsta sprema se iz kuće materine

1. Dnēs jě lěp vēsēlī dēn — kī jě nē pōvōlžen vēm;
2. Ena še med nami je — ki se joče celi den,
3. V kóti za mizoj sedī — poleg mladšega ženiha —
4. V lěpēm zelenem venčeki — v lepih erdečih pantljičih.
5. Mati jo darujejo, — ladico nalagajo;
6. Oča navuk davljejo — slovo od nje jemljejo:
7. Idi idi moja kći — kam dō te pelālē oči.
8. Preljubljeni oča moj! — nāj še ōstānēm per Vās necoj.
9. Zūtrā pā dō pō mēnē prišli — s šterēmī konjīči černimi,
10. Īnō dō me odpelali — v lepo vēs Godemarsko —
11. V lepo vēs Godemarsko — še v lěpšō mī fārō Mārgetinsko.

XVI. Obj.: SNP III, 313—4, št. 5423, Iz Ilovec.

XVII. Melin ljubavi

1. Stōjī mī stōjī polje — pōljē šīrōkō — na polji pa mi zraslo drevce [zeleno].
2. Na drevci pa mi zraslo — lěpo jaboko: od zvunaj je erdeče — od znotraj zeleno.
3. Tah lik je moja ljubav — ljuba cartana: — na lici je erdeča — per serdci
[žalostna.
4. Nā sredi jēnēgā serdcā — stōjīta mlīncā dvā — druga nič ne delatā —
[ljubezen meleta. —

XVII. Obj.: v SPKN III, 85, kot kranjska; NPI, 105—6; SNP II, 94, št. 1193, Z Murskega polja.

XVIII. Komar mladoženja

1. Kōmār sē je žēniā — mūho sī je vzeā — Gostuvanje bilo — v hiži na polici —
3. V hiži na polici — notri v herganjici. — Priša boter zajec — pernesā koš jajec:
5. To pa bomo jēli — gostuvanje meli! — Priša boter keber — pernesā koš reber:
7. To pa bomo jēli — gostuvanje meli! — Prišla botra bolha — pernesla kos kruha:
9. To pa bomo jēli — gostuvanje meli! Prišla botra čmela — prelepo začela:
11. Dinam, dinam daja — dinam dinam dajaja! — [zemlja treše.
12. Komar s muhoj pleše — muhi pa se neče — komar s muhoj pleše — da se
14. Muha opešala — padara želvala. — Žena! ne padara: — padari so dragi.
16. Vzela je peraco — vergla mu v keblāčo. — Zgrabi on polence — verže joj
18. To ti bodi muha — stara kurva gluha. — [v kolence:

XVIII. Obj.: SNP I, 812—13, št. 989, Iz ljutomerske okolice.

XIX. Kad se dēvojci meče vēnac na glavu

1. Dobro jutro sneha! — Bog daj zdravo derži! — Venec vzemi na glavo — Tebi [na srečo pravo.
2. Bog bā venčan s ternjom — na visokem križi, — Ti pa s šikom srebrom — tu [med nami v hiži.
3. Ti maš dve deklici — vēnčani moreta biti — Tebi na poštenje — ki sgubljeno [neje:
4. Kaj si si želela — to si zdaj dobila: — ledik stan pustila — v zakon stan [stopila.
5. Srečno vi deklīči — ino vsi pajbiči! — jaz vas morem pustiti — v zakon stan [stopiti

Kad se dēvojci vēnac z glave skine

1. O Ti mlada sneha — z glave venec vzemi! — Bogi no Mariji — ga na ofer deni...
2. Srečno oča, mati — Bog vam lepo plati — kaj ste me zredili — v zakon sprevodili.

XIX. V SNP III sta objavi teh dveh svatovskih pesmi ločeni: str. 239, št. 5265 in str. 327, št. 5461. Oba zapisa sta iz Cerovca.

XX. Pšsem kod kuće devojačke, kad se u jabuki kupi

Le sem, le sēm Vi hišni oča — le sēm, le sēm Vi hišna mati!
Le sēm se pomikvajte — in v jabelko vtikvajte!
Le sēm Vi bratje in sestrice — le sēm se pomikvajte in tudi radi dajte!
Le sem Vi strīči, ujcī! — nikar se ne vmikvajte, — nevésti pomagvajte!
Nevesti dnarjov treba bo — ko zibelko kupvala bo, — de sinka vnji zibala bo,
Ker daleč perpeljana bo; — čes tri gore zelene — čez tri vode ledene.

Kad več svatovi polaze s devojkom mladoženjinom kući

Le preč, le preč od hiše s njo, — de ne bo kruha tratila — de ne bo praga blatila.
»Prelepo moje veselje — ki je po vodi splavalo, — več fantje zanj ne marajo!
»Sim letos s fanti derkala — bom k letu zibko takala; — sim letas sjala majarān,
»al k letu še kopril ne bom; — sim letas štela tolarence — bom k letu štela povojce.
»Le sēm, le sēm, Vi mati moja, — de Vam bom še napivala, — ino se od Vas [poslovila.«

(Kranjska, priobčena g. Dr. Prešernim.)

XX. Obj. v SPKN I, 3 in 2, v pravilnem, zato obrnjenem redu in z več izpremembami teksta; SNP III, 296, št. 5389 in 316, št. 5432. Pesem je zapisal Smolè, a Prešeren pripravil za objavo.

SAFARIK — VRAZU 28. MAJA 1837

Prag den 28 Mai 1837.

Hochgeschätzter Herr!

Entschuldigen Sie, daß ich Ihnen auf Ihr werthes Schreiben von 18 Mai deutsch antworte. Ich fürchte, meine etwas unleserliche Hand würde Ihnen im Böhmischen mehr Schwierigkeiten machen. Künftig aber, wenn Sie es vorziehen, werde ich Ihnen böhmisch schreiben.

Ihre an mich gerichteten Zeilen habe ich mit dem größten Interesse gelesen. Für die geschickten Volkslieder danke ich Ihnen herzlich. Ich werde bemüht seyn, Ihrem Wunsche gemäß etwas davon in der Museumzeitschrift abdrucken zu lassen; doch wird es schwerlich in dem nächsten Hefte geschehen können. Diesen Sommer lasten nämlich ungewöhnlich große Arbeiten auf meinen Schultern, die weit über meine Kräfte gehen. Dazu kamen noch mißliche häusliche Zustände, häufige und anhaltende Krankheitsfälle in meiner zahlreichen Familie, die mich niederdrücken und von Arbeiten zurückhalten. Seyen Sie indeß versichert, daß mir Ihr Anbieten wegen Sammeln und Herausgeben der Volkslieder sehr am Herzen liegt. Könnte ich meine Ansichten und Gesinnungen über diesen Gegenstand ändern, besonders den Reichen, einflößen, einimpfen oder einhauchen, so dürfte uns keine Zeile von unsern Volksliedern, die nur eigend zum Druck geeignet ist, verloren gehen. So aber ist meine Stimme nun die eines Propheten in der Wüste. Die Welt, die große und kleine Welt sucht und hascht jetzt nach ganz andern Dingen. Deshalb jedoch dürfen wir den Muth nicht fallen lassen.

Was die zwei Büchlein¹⁰ anbelangt, so werde ich sie einstweilen bei mir behalten, bis ich eine Anzeige davon für unsere Museumzeitschrift werde machen können: dann erst werde ich sie an ihren Bestimmungsort, ins Museum, übergeben. Sie wissen, daß nach dem modificirten Plane unsere Zeitschrift von 1827 an Bücheranzeigen, vorzüglich über slawische Literatur, geliefert werden sollen und müssen.

Sie gaben mir selbst die Erlaubniß, mich in literarischen Angelegenheiten an Sie zu wenden, und erklären sich bereitwillig, meine wissenschaftlichen Zwecke auf jede mögliche Art zu unterstützen. Nun, ich will von Ihrer Güte Gebrauch machen. Um mich kürzlich und deutlicher zu fassen, will ich meine Wünsche Numerisch aufzählen.

1) Schicken Sie mir, wo möglich, ein Verzeichniß alles seit ungefähr vier Jahren in Gratz in illyrischen Sprache gedruckten Bücher. Bemerken Sie zugleich, an welche Buchhandlung in Grätz man sich wegen illyr. Bücher am besten wenden könnte. Ein Ex. des *Kratki navuk Vogrszkoga jezika* von *Kossicz* für mich wäre mir sehr erwünscht: sollte es in Grätz nicht zu haben sein, wie und wo könnte ich es mir verschaffen?

2) Könnten Sie nicht mit Hilfe andern Literatoren und Freunde ein *Namensverzeichniß* der Flüsse, Bäche und Ortschaften in Steiermark, ferner der Flüsse und Bäche in Krain und Kärnten in illyrischen und deutscher Sprache für mich zu Stande bringen? Ich brauchte es für eine specielle Arbeit. Ein Namensverzeichniß der *Ortschaften* von Krain und Kärnten illyrisch und deutsch besitze ich bereits: leider fehlen aber dabei die Namen der Flüsse und Bäche, überdies ist das Verzeichniß sehr unleserlich mit der für mich unausstehlichen barbarisch-bastardischen Orthographie von Metelko geschrieben. Ich kann Ihnen nicht genugsam ausdrücken,

¹⁰ V »Poizkusu ilirizma pri Slovencih«, 130. sem menil na osnovi tega pisma, da je poslal Vraz v Prago Kranjsko Čbelico in Prešernov Krst pri Savici, ki je bil tedaj izšel. Ko je sedaj pred nami Vrazovo pismo, je iz njega razvidno, da ni poslal ljubljanskih tiskov, marveč Šamperlovo knjižico.

wie sehr es mich erfreut hat, daß Ihr Brief an mich mit der *organischen* Orthographie geschrieben war, einer Orthographie, die wegen ihrer Einfachheit und Consequenz verdient, daß sie von allen lateinschreibenden Slawen recipirt wird, wozu es früher oder später kommen muß.

Das Verzeichniß von Fluß- und Bachnamen wünschte ich so *reichhaltig* als nun möglich ist. Es versteht sich, da der deutsche Name nur dort beigefügt werden soll, wo es vom illyrischen [verschieden?] ist.

Seit Zhops Tode habe ich keinen Correspondenten in ganzen großen Illyrien. An die Herren Gaj & Kastélic schreib ich drei — vier bis fünfmal — allein ich erhielt keine Antwort! So etwas muß auch den Standhaftigsten und Eifrigsten entmuthigen. Deshalb wagte ich bis jetzt nicht, Hrrn. Prof. v. Quas zu schreiben, dem ich mich höflichst empfehlen lasse.

Sie fragen mich, was ich von der Vernachlässigung der Windischen Sprache und Literatur halte? Ich möchte lieber Ihre Meinung hören. Ich bin zu entfernt, um davon urtheilen zu können. Allein in den Winden scheint ja ganz und gar alles Leben erloschen zu seyn: wo und wie soll man da etwas wecken und wirken, wo nichts ist? Auf jeden Fall bedaure ich den Unfall der Sprache im Munde des Volkes. Das sollte nicht seyn. Jede Mundart enthält und besitzt in ihrem Schoß wichtige Schätze in Bezug aufs Ganze, die *ihr eigen* sind. Diese behalten ihren Werth auch dann, wenn die Mundart nicht herrschende Schriftsprache werden kann.

Indem ich Sie um Nachsicht wegen des sehr eiligen und unordentlichen Schreibens bitte, verbleibe ich mit aufrichtiger Hochschätzung

Ihr ergebener

Paul Joseph Schafarick

Vraza je navdal odgovor iz Prage z velikimi upi, kar je bilo zanj tem važnejše, ker Auerspergu njegova pošiljka ni ugajala.²⁰ Šafaříkovo naročilo je vzel zelo resno. Nekaj sam, nekaj s tujo pomočjo²¹ je opravil delo v enem letu in odposlal svoje obširno poročilo Geo-ethno- u. topographische Uebersicht der Slaven in Steiermark²² v Prago 24. maja 1838. Šafařík je porabil gradivo v svoji knjigi Slowanský národopis, Praga, 1842, toda v zelo omejenem obsegu. Ravnal se tudi ni po Vrazovem imenovanju »Slovinci«, »štajerski Slovinci« in »Slovinci na Ogrskem« (Prekmurci), »slovenska literatura« itd., marveč pisal o »korotanskem narečju« oziroma »korotansko-slovenskem« kot sestavnem delu ilirskega, kar je bilo posledica informacij Kucharskega, Kollárjevega panslavizma in ilirizma. Vrazove pošiljke pesmi ni objavil v Časopisu Češkega muzeja, kar je ugotovil že Kidrič.²³ K. Paul navaja, da je Vrazovo zbirko pohvalil v muzejniku za 1838.²⁴ Šele v poletju 1839 se je Vrazu uresničil stari sen o lastni izdaji, ko so bile dotiskane njegove Narodne písní ilirske. Čeprav je šlo po večini za slovenske pesmi, jim je dal ilirsko ime. Že takrat je napovedal po prvem zvezku nadaljnje knjige, ki pa niso nikdar izšle. Šele ko je Šafařík izdal svoj Národopis, je našel Vraz med vzorci jezika za kranjsko in štajersko podnarečje tri svoje zapise ljudskih pesmi.²⁵ Ena pesem, »Oj sijaj, sijaj sonce«, ki je ni v NPI, je bila vzeta iz Vrazove pošiljke, namenjene spomladi 1837 Časopisu Češkega muzeja.

Fran Petré

²⁰ Vraz Prešernu 1. avgusta 1837, Kidrič, Prešeren I, 322.

²¹ Petré, Poizkus ilirizma pri Slovincih, 151—2.

²² Deloma objavljeno v ZMS I, 1899, 96—100.

²³ ČZN VII, 217, op. 1.

²⁴ Paul, Dopisy..., uvod str. XI—XII.

²⁵ Šafařík, Slowanský národopis, 166 in 168—9. Gl. tudi Kidrič, ČZN VII, 217, op. 1.